

Προτάσεις πολιτικής για τη βιώσιμη αστική διατροφή στο Δήμο Θεσσαλονίκης

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Sustainable Food Thess 1.0

Το παρακάτω κείμενο πολιτικής αφορά στη διατροφική πολιτική του Δήμου Θεσσαλονίκης. Εκπονήθηκε με συμμετοχικό τρόπο από το Συμβούλιο Διατροφικής Πολιτικής του Δήμου Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο του έργου Food Trails και σε συνεργασία με τοπικούς φορείς και τοπικούς εμπειρογνώμονες από μία πληθώρα επιστημονικών πεδίων, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της διατροφής.

Η διατροφική πολιτική θέτει το πλαίσιο και τα θεμέλια για την εφαρμογή μιας ευρύτερης διεπιστημονικής και συμμετοχικής στρατηγικής στο πεδίο της διατροφής, που επικεντρώνεται και αξιοποιεί τις γεωγραφικές, ιστορικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες τοπικές ιδιαιτερότητες της Θεσσαλονίκης.

Περιεχόμενα

Άξονας πολιτικής 1: Παραγωγή και Διάθεση Τροφίμων	5
Πρόταση πολιτικής 1α: Στήριξη των τοπικών παραγωγών της περιιαστικής υπαίθρου	5
Πρόταση πολιτικής 1β: Ενίσχυση των εναλλακτικών αγροτροφικών δικτύων διασύνδεσης παραγωγών - καταναλωτών	6
Πρόταση πολιτικής 1γ: Προώθηση της αστικής γεωργίας και της ιδιοπαραγωγής τροφίμων	6
Πρόταση πολιτικής 1δ: Πράσινες συμβάσεις προμήθειας τροφίμων	6
Άξονας πολιτικής 2: Υγιεινή διατροφή, διατροφικές συνήθειες, διατροφικές ιδιαιτερότητες και διατροφικές διαταραχές	8
Πρόταση πολιτικής 2α: Αλλαγή διατροφικών προτύπων παιδιών σχολικής ηλικίας	8
Πρόταση πολιτικής 2γ: Αναγνώριση και ανάδειξη των διατροφικών ιδιαιτεροτήτων σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς	9
Πρόταση πολιτικής 2δ: Ανάδειξη και αντιμετώπιση των διατροφικών διαταραχών σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς	9
Άξονας πολιτικής 3: Αντιμετώπιση της απώλειας και της σπατάλης των τροφίμων και κοινωνικές διατροφικές παρεμβάσεις	10
Πρόταση πολιτικής 3α: Αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων με την αξιοποίηση των υπολειμμάτων της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης και των λαϊκών αγορών	10
Πρόταση πολιτικής 3β: Αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων με την αξιοποίηση των πλεονασμάτων των επιχειρήσεων εστίασης και του ξενοδοχειακού κλάδου καθώς και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών	10
Πρόταση πολιτικής 3γ: Αντιμετώπιση της απώλειας τροφίμων με την αξιοποίηση της πλεονάζουσας παραγωγής των παραγωγών της περιιαστικής υπαίθρου	11
Πρόταση πολιτικής 3δ: Διασύνδεση και ενίσχυση των εγχειρημάτων παροχής συσσιτίου και σχεδιασμός εφοδιαστικής αλυσίδας για την αξιοποίηση των υπολειμμάτων και των πλεονασμάτων τροφίμων	11
Άξονας πολιτικής 4: Σχεδιασμός και ανάδειξη της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης	12
Πρόταση πολιτικής 4α: Αναγνώριση της τοπικής γαστρονομίας ως παράγοντα ενίσχυσης της βιώσιμης και ανθεκτικής τοπικής ανάπτυξης	12
Πρόταση πολιτικής 4β: Καταγραφή και αξιοποίηση της ιστορικής μνήμης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της τοπικής γαστρονομικής κουλτούρας των κατοίκων για την ενίσχυση της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης	12
Πρόταση πολιτικής 4γ: Συνεργασία με τη δημιουργική κοινότητα και τους φορείς design για το συμμετοχικό σχεδιασμό της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης	13

Πρόταση πολιτικής 4δ: Αξιοποίηση των τοπικών φεστιβάλ γαστρονομίας και των διεθνών δικτύσεων και προώθηση της συμμετοχής σε διεθνείς εμπορικές / τουριστικές εκθέσεις, για την ενίσχυση και προβολή της γαστρονομικής ταυτότητας	13
Άξονας πολιτικής 5: Διαθεματικές (crosscutting) προτάσεις πολιτικής	14
Πρόταση πολιτικής 5α: Ανάδειξη των ζητημάτων που σχετίζονται με τη διατροφή και τα βιώσιμα και ανθεκτικά διατροφικά συστήματα σε τοπικό επίπεδο	14
Πρόταση πολιτικής 5β: Διασύνδεση πρωτογενή τομέα (παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων) με τον τριτογενή τομέα (εστίαση, τουρισμός) παραγωγής	14
Πρόταση πολιτικής 5γ: Προώθηση των σχολικών λαχανόκηπων και των σχολικών φυτεμένων δωματίων	14

Άξονας πολιτικής 1: Παραγωγή και Διάθεση Τροφίμων

Η παραγωγή και διάθεση των τροφίμων αποτελεί τον πρώτο και σημαντικότερο άξονα κάθε αστικής διατροφικής πολιτικής. Ο τόπος και ο τρόπος με τον οποίο παράγονται τα διατροφικά προϊόντα που καταναλώνονται από τα νοικοκυριά της πόλης, καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τόσο τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, όσο και το οικολογικό αποτύπωμα της αστικής διατροφής.

Η μετατροπή των αγροδιατροφικών προϊόντων σε εμπορεύματα που παράγονται σε βιομηχανική κλίμακα και διακινούνται σε παγκόσμια κλίμακα, έχει επιφέρει σημαντική υποβάθμιση της διατροφικής αξίας, αύξηση της διατροφικής επισφάλειας και της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και μεγέθυνση του οικολογικού αποτυπώματος της αστικής διατροφής.

Για να αντιμετωπιστούν οι παραπάνω αρνητικές συνέπειες, οι ευρωπαϊκές πολιτικές που εστιάζουν στη διατροφή ([one health](#), [farm to fork strategy](#)), αποσκοπούν στο να καταστήσουν τις εφοδιαστικές αλυσίδες τροφίμων βραχύτερες, προωθώντας την επανασύνδεση των καταναλωτών της πόλης με τους παραγωγούς της περιαστικής υπαίθρου.

Πρόταση πολιτικής 1α: Στήριξη των τοπικών παραγωγών της περιαστικής υπαίθρου

Στην καρδιά της παραγωγής αγροδιατροφικών προϊόντων βρίσκονται οι τοπικοί παραγωγοί της περιαστικής υπαίθρου. Προκειμένου να επιτύχουμε βραχύτερες εφοδιαστικές αλυσίδες τροφίμων, οι τοπικοί παραγωγοί θα πρέπει να υποστηριχθούν, ώστε τα μικρά πολυδυναμικά αγροκτήματα που δεν βασίζονται στις οικονομίες κλίμακας (εντατικό και εκτατικό τρόπο παραγωγής), να καταστούν ανταγωνιστικά και βιώσιμα.

Ταυτόχρονα με την ενίσχυση των τοπικών παραγωγών θα πρέπει να ενισχυθούν οι προσπάθειες για τη διατήρηση του γενετικού υλικού των ντόπιων ποικιλιών των καλλιεργούμενων φυτών. Οι προσπάθειες αυτές, εκτός από τη γενικότερη συμβολή στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, αποσκοπούν ταυτόχρονα στη διατήρηση του γονιδιακού αποθεματικού των ντόπιων ποικιλιών, που χαρακτηρίζονται από μεγάλη προσαρμοστικότητα στις τοπικές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες.

Η ενίσχυση των παραγωγών της περιαστικής υπαίθρου περιλαμβάνει και την ενεργοποίηση και ενδυνάμωση νέων ανέργων που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον πρωτογενή τομέα, αξιοποιώντας την αναξιοποίητη αγροτική γη.

Ο σχεδιασμός των κατάλληλων δράσεων και παρεμβάσεων για τη στήριξη των τοπικών παραγωγών, προϋποθέτει τη χαρτογράφηση, δικτύωση και συνεργασία με τους συλλογικούς φορείς και τις ομάδες παραγωγών που δραστηριοποιούνται στην περιαστική υπαίθρο της Θεσσαλονίκης και το

Συμβούλιου Διατροφικής Πολιτικής αποτελεί την πλέον κατάλληλη πλατφόρμα δικτύωσης και συνεργασίας.

Πρόταση πολιτικής 1β: Ενίσχυση των εναλλακτικών αγροτροφικών δικτύων διασύνδεσης παραγωγών - καταναλωτών

Προκειμένου να επιτύχουμε τη διασύνδεση των τοπικών παραγωγών με τους καταναλωτές (νοικοκυριά και επιχειρήσεις), θα πρέπει να ενισχυθούν και να διευρυνθούν τα εναλλακτικά αγροτροφικά δίκτυα που λειτουργούν στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Ως εναλλακτικά αγροτροφικά δίκτυα ορίζονται τα δίκτυα που συνιστούν βραχείες εφοδιαστικές αλυσίδες τροφίμων, διασυνδέοντας άμεσα τους παραγωγούς με τους καταναλωτές, χωρίς την μεσολάβηση μεσαζόντων.

Τέτοια αγροτροφικά δίκτυα αποτελούν οι λαϊκές αγορές παραγωγών, τα εγχειρήματα Κοινωνικά Υποστηριζόμενης Γεωργίας (ΚΥΓεω), οι συνεταιρισμοί παραγωγών - καταναλωτών και οι διάφορες γιορτές και φεστιβάλ οικολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Πρόταση πολιτικής 1γ: Προώθηση της αστικής γεωργίας και της ιδιοπαραγωγής τροφίμων

Η προώθηση και επέκταση της αστικής και περιαστικής γεωργίας στις διάφορες εκδοχές της, που περιλαμβάνει ενδεικτικά τους αστικούς λαχανόκηπους, τα φυτεμένα δώματα, τους αστικούς αμπελώνες και οπωρώνες και τα βρώσιμα πάρκα και δενδροστοιχίες, συμβάλλει στην αύξηση του αστικού πρασίνου, που με τη σειρά της συμβάλλει στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας, την αντιμετώπιση της αστικής θερμικής νησίδας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Προς την κατεύθυνση αυτή είναι χρήσιμη η καταγραφή και αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων, δημόσιων και ιδιωτικών κοινόχρηστων χώρων (πχ ακάλυπτοι χώροι, προκήπια οικοδομών κλπ).

Εκτός από τις παραπάνω θετικές επιπτώσεις, η αστική γεωργία συμβάλλει στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των καταναλωτών της πόλης, σχετικά με τη διαδικασία της ιδιοπαραγωγής (καλλιέργεια και μεταποίηση) τροφίμων και βελτιώνει την πρόσβαση των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων σε ποιοτικά αγροτροφικά προϊόντα.

Πρόταση πολιτικής 1δ: Πράσινες συμβάσεις προμήθειας τροφίμων

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης προμηθεύεται μεγάλες ποσότητες νωπών και συσκευασμένων τροφίμων, καθώς και έτοιμων γευμάτων, για τις ανάγκες των κοινωνικών δομών και των υπηρεσιών του. Οι προμήθειες τροφίμων αφορούν κυρίως στις Δομές παροχής βασικών αγαθών (Κοινωνικό Παντοπωλείο και Συσσίτιο), στο πρόγραμμα υλικής συνδρομής στους απόρους που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Επισιτιστικής Βοήθειας για Απόρους (ΤΕΒΑ) και στην τροφοδοσία των Παιδικών Σταθμών του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Ταυτόχρονα, οι Σχολικές Επιτροπές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που είναι νομικά πρόσωπα εποπτευόμενα από το Δήμο Θεσσαλονίκης, είναι αρμόδιες για την εκμίσθωση των σχολικών κυλικείων στα σχολικά συγκροτήματα του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, προκειμένου να ενσωματώσουμε στις προδιαγραφές των υπό προμήθεια τροφίμων τα στοιχεία της τοπικής και της οικολογικής παραγωγής και διάθεσης, που συνιστούν συστατικά στοιχεία της βιώσιμης διατροφής και των βιώσιμων διατροφικών συστημάτων.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να εντοπιστούν τα εμπόδια που θέτει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο στην ενσωμάτωση των παραπάνω στοιχείων στις ποιοτικές προδιαγραφές των υπό προμήθεια τροφίμων και να δρομολογήσουμε ενέργειες δημόσιας συνηγορίας, για την αλλαγή τους.

Άξονας πολιτικής 2: Υγιεινή διατροφή, διατροφικές συνήθειες, διατροφικές ιδιαιτερότητες και διατροφικές διαταραχές

Η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος αλλά και όλων των εμπλεκόμενων και ενδιαφερόμενων τοπικών φορέων σχετικά με τη συμβολή της διατροφής στην ανάπτυξη και τη διατήρηση της υγείας με επίκεντρο το πρότυπο της [μεσογειακής διατροφής](#), τη βιώσιμη διατροφή, τα βιώσιμα διατροφικά συστήματα αλλά και τα ευρύτερα διατροφικά ζητήματα, αποτελούν πολύ σημαντικά συστατικά στοιχεία της αστικής διατροφικής πολιτικής.

Ο εντατικός ρυθμός του σύγχρονου τρόπου ζωής στις αστικές μητροπόλεις, τείνει να αποξενώνει του κατοίκους των πόλεων από τον τόπο και τον τρόπο με τον οποίο παράγεται η τροφή που καταναλώνουν. Οφείλουμε να επαναφέρουμε τη διατροφή στη θέση που της αντιστοιχεί προκειμένου να αποκομίσουμε ωφέλειες τόσο στην υγεία και την ποιότητα ζωής των πολιτών, όσο και στο αστικό και περιβαστικό περιβάλλον.

Η διατροφή συνδέεται άμεσα με τη δημόσια υγεία. Για παράδειγμα η παχυσαρκία αποτελεί μια μείζονα απειλή για τη δημόσια υγεία και αφορά ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού της Θεσσαλονίκης. Η ενημέρωση για τη νόσο της παχυσαρκίας αλλά και η αποστιγματοποίηση της αποτελεί προτεραιότητα της διατροφικής πολιτικής.

Η αστική διατροφική πολιτική θα πρέπει να περιλαμβάνει συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο που θα αποσκοπούν στην ανάδειξη των διατροφικών ζητημάτων τόσο στο δημόσιο λόγο όσο και στη συνείδηση των πολιτών, εστιάζοντας σε ζητήματα βιωσιμότητας, διατροφικών προτύπων, διατροφικών ιδιαιτεροτήτων και διατροφικών διαταραχών.

Πρόταση πολιτικής 2α: Αλλαγή διατροφικών προτύπων παιδιών σχολικής ηλικίας

Σύμφωνα με τα σύγχρονα ευρήματα οι καλές διατροφικές συνήθειες που αποκτούνται από τη παιδική ηλικία είναι πολύ σημαντικές στη διατήρηση της υγείας κατά την ενήλικη ζωή. Η παιδική παχυσαρκία λαμβάνει επιδημικές διαστάσεις στο δυτικό κόσμο και στη χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες και αποτελεί πλέον ένα σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας. Η εφαρμογή πολιτικών πρόληψης, κυρίως στα σχολεία και στην οικογένεια, μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά στη ελάττωση του προβλήματος.

Η διατροφή των παιδιών ιδιαίτερα κατά την παιδική ηλικία όπου τίθενται οι βάσεις της υγιεινής διατροφής, επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις διατροφικές συνήθειες των γονέων τους καθώς και του τόπου στον οποίο ζουν.

Ο σχεδιασμός των δράσεων και των παρεμβάσεων θα πρέπει να είναι συμμετοχικός και σε συνεργασία με τη σχολική κοινότητα (γονείς, εκπαιδευτικοί, μαθητές/ριες) και τους λοιπούς εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς, ενώ για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας, οι δράσεις και παρεμβάσεις θα πρέπει να βασίζονται στη βιωματική εκπαίδευση.

Πρόταση πολιτικής 2γ: Αναγνώριση και ανάδειξη των διατροφικών ιδιαιτεροτήτων σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς

Μια σειρά από λόγους υγείας αλλά και συγκεκριμένες ιδεολογικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις, επιβάλλουν σε σημαντικό αριθμό ατόμων να ακολουθούν συγκεκριμένες διατροφικές συνήθειες και να υπόκεινται σε διατροφικούς περιορισμούς.

Η αναγνώριση και ανάδειξη των διατροφικών ιδιαιτεροτήτων που οφείλονται σε λόγους υγείας (νόσους, τροφικές αλλεργίες, δυσανεξίες κλπ) ή σε ιδεολογικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, αποτελεί ένα σημαντικό πρώτο βήμα ώστε σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς της εστίασης αλλά και τους λοιπούς φορείς (νοσοκομεία, φοιτητικές λέσχες, παιδικοί σταθμοί, σχολικά κυλικεία κλπ) που παρέχουν σίτιση, να συμπεριληφθούν οι παραπάνω ιδιαιτερότητες στα παρεχόμενα γεύματα και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των ατόμων που διαβιούν με συγκεκριμένους διατροφικούς περιορισμούς.

Πρόταση πολιτικής 2δ: Ανάδειξη και αντιμετώπιση των διατροφικών διαταραχών σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς

Ως διατροφικές ορίζονται οι διαταραχές που περιλαμβάνουν τόσο τις οργανικές όσο και τις λειτουργικές παθολογικές αλλαγές που έχουν ως αποτέλεσμα τη πρόκληση ή τη μείωση του σωματικού βάρους. Σε αυτές ως βασικότερη και συχνότερη διαταραχή περιλαμβάνεται η νόσος της παχυσαρκίας. Εκτός όμως από τις διαταραχές που έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του βάρους, συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που έχουν ως αποτέλεσμα την εμμονική προσπάθεια μείωσης του βάρους όπως η νευρική ανορεξία. Υπάρχουν επίσης κάποιες λιγότερο συχνές διατροφικές διαταραχές όπως η νευρική βουλιμία, η αδηφαγική διαταραχή, το σύνδρομο της νυχτερινής υπερφαγίας και άλλες, .

Η αναγνώριση και ανάδειξη των διατροφικών διαταραχών αποτελεί το πρώτο βήμα ώστε σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς, να σχεδιαστούν δράσεις και παρεμβάσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπισή τους.

Άξονας πολιτικής 3: Αντιμετώπιση της απώλειας και της σπατάλης των τροφίμων και κοινωνικές διατροφικές παρεμβάσεις

Η απώλεια και η σπατάλη τροφίμων είναι φαινόμενα που χαρακτηρίζουν τις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες της αφθονίας. Μόνο στην Ευρώπη υπολογίζεται ότι αρκετές δεκάδες εκατομμύρια τόνοι τρόφιμα που είναι κατάλληλα για κατανάλωση, απορρίπτονται κάθε χρόνο, ενώ σε παγκόσμια κλίμακα, η απώλεια και η σπατάλη τροφίμων εκτιμάται ότι ανέρχεται στο 1/3 περίπου της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων.

Η απώλεια και η σπατάλη τροφίμων έχει μια σειρά από αρνητικές συνέπειες που αφορούν τόσο στη διαχείριση των πόρων (χρηματικών, υλικών και ενεργειακών) και των απορριμμάτων, όσο και στον υποσιτισμό που μασιτίζει κοινωνικά ευάλωτες ομάδες ακόμα και μέσα σε οικονομικά ανεπτυγμένες δυτικές κοινωνίες.

Πολιτικές που αποσκοπούν στη μείωση της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων μπορούν να αντιμετωπίσουν τις παραπάνω αρνητικές συνέπειες, εστιάζοντας στην ορθή διαχείριση των πλεονασμάτων τροφής προς όφελος των οικονομικά αδύναμων συμπολιτών μας.

Πρόταση πολιτικής 3α: Αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων με την αξιοποίηση των υπολειμμάτων της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης και των λαϊκών αγορών

Για την αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων είναι σημαντική η συνεργασία με τους φορείς που συμμετέχουν στο κύκλωμα της διάθεσης μεγάλων ποσοτήτων από ευπαθή αγροτροφικά (γεωργικά και κτηνοτροφικά) προϊόντα, όπως είναι η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (χονδρική πώληση) και οι λαϊκές αγορές (λιανική πώληση) της Θεσσαλονίκης.

Η συνεργασία με τους παραπάνω φορείς είναι κομβικής σημασίας για τη καταγραφή και ορθή διαχείριση των υπολειμμάτων, προκειμένου να αποφύγουμε την απόρριψη των τροφίμων που μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας, για την τροφοδοσία των οικονομικά και κοινωνικά ευάλωτων ομάδων.

Πρόταση πολιτικής 3β: Αντιμετώπιση της σπατάλης τροφίμων με την αξιοποίηση των πλεονασμάτων των επιχειρήσεων εστίασης και του ξενοδοχειακού κλάδου καθώς και ευαισθητοποίηση των καταναλωτών

Για την αντιμετώπιση της σπατάλης των τροφίμων, σημαντική είναι επίσης η συνεργασία με τους λοιπούς στρατηγικούς εταίρους που είναι οι επιχειρήσεις μαζικής εστίασης (εστιατόρια, ξενοδοχεία, φούρνοι κλπ) και οι φορείς που παρέχουν σίτιση (φοιτητικές λέσχες, νοσοκομεία κλπ) με τη μορφή έτοιμου γεύματος.

Η συνεργασία με τους εν λόγω φορείς είναι εξίσου κομβικής σημασίας για τη καταγραφή και ορθή διαχείριση των πλεονασμάτων, προκειμένου να αποφύγουμε την απόρριψη των τροφίμων που μπορούν να αξιοποιηθούν για την τροφοδοσία των οικονομικά και κοινωνικά ευάλωτων ομάδων.

Σημαντική επίσης παράμετρος για την αντιμετώπιση της σπατάλης των τροφίμων είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ίδιων των καταναλωτών ώστε με την ορθολογικότερη προμήθεια τροφίμων να μειωθεί η σπατάλη που καταγράφεται σε επίπεδο νοικοκυριού.

Πρόταση πολιτικής 3γ: Αντιμετώπιση της απώλειας τροφίμων με την αξιοποίηση της πλεονάζουσας παραγωγής των παραγωγών της περιφερειακής υπαίθρου

Εκτός από τη σπατάλη τροφίμων, σημαντικό ζήτημα αποτελεί και η απώλεια τροφίμων που έχει συνήθως τη μορφή της πλεονάζουσας παραγωγής αγροδιατροφικών προϊόντων που για λόγους χαμηλής εμπορικής αξίας δε συγκομίζεται ή συγκομίζεται αλλά δε διατίθεται προς πώληση, από τους παραγωγούς.

Η αναζήτηση τρόπων αξιοποίησης της πλεονάζουσας αγροτικής παραγωγής, σε συνεργασία με τους παραγωγούς της περιφερειακής υπαίθρου, είναι σημαντική στην προσπάθεια της αντιμετώπισης της απώλειας τροφίμων.

Πρόταση πολιτικής 3δ: Διασύνδεση και ενίσχυση των εγχειρημάτων παροχής συσσιτίου και σχεδιασμός εφοδιαστικής αλυσίδας για την αξιοποίηση των υπολειμμάτων και των πλεονασμάτων τροφίμων

Μια σημαντική παράμετρος της βιώσιμης αστικής διατροφής, είναι η κοινωνική διάσταση της διατροφής που σημαίνει εξασφάλιση επαρκούς και ποιοτικής τροφής για όλους τους πολίτες, ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο.

Η ενίσχυση και υποστήριξη των εγχειρημάτων που παρέχουν κοινωνικό συσσίτιο (κοινωνικό πιάτο, κοινωνικές κουζίνες, κουζίνες αλληλεγγύης κλπ) θα πρέπει να είναι προτεραιότητα κάθε αστικής διατροφικής πολιτικής.

Ένας σημαντικός τρόπος ενίσχυσης των παραπάνω εγχειρημάτων που ταυτόχρονα συμβάλλει και στην αντιμετώπιση της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων, είναι η αξιοποίηση των πλεονασμάτων και των υπολειμμάτων τροφίμων, για την τροφοδοσία αυτών των εγχειρημάτων.

Ο σχεδιασμός και εφαρμογή παρεμβάσεων για τη λειτουργία μιας εφοδιαστικής αλυσίδας που με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών και την κινητοποίηση και ενεργοποίηση εθελοντών και φορέων ΚΑΛΟ, θα διευκολύνει την αξιοποίηση των πλεονασμάτων τροφίμων για την τροφοδοσία των κοινωνικών συσσιτίων, θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της αστικής διατροφικής πολιτικής του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Άξονας πολιτικής 4: Σχεδιασμός και ανάδειξη της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης

Εδώ και αιώνες η Θεσσαλονίκη αποτελεί ένα σταυροδρόμι γεύσεων, όπου διαφορετικές κουλτούρες, θρησκείες και άλλες πολιτιστικές επιρροές έχουν δημιουργήσει μια πλούσια γαστρονομική παράδοση. Η παράδοση αυτή αποτελεί μια εκδοχή της "Μεσογειακής Διατροφής" που έχει ενσωματωθεί στον αντιπροσωπευτικό κατάλογο της "Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς" της UNESCO.

Η ενίσχυση της συναισθηματικής και βιωματικής σχέσης των κατοίκων και των επισκεπτών με την γαστρονομική ιστορία και κουλτούρα της πόλης, η ανάδειξη της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης, από ανθρωπολογική, κοινωνιολογική και ιστορική σκοπιά και η αξιοποίηση της ως παράγοντα ενίσχυσης της βιώσιμης και ανθεκτικής τοπικής ανάπτυξης, μέσω του εμπλουτισμού και της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος του Δήμου Θεσσαλονίκης, οφείλει να αποτελέσει στοιχείο της αστικής διατροφικής πολιτικής.

Πρόταση πολιτικής 4α: Αναγνώριση της τοπικής γαστρονομίας ως παράγοντα ενίσχυσης της βιώσιμης και ανθεκτικής τοπικής ανάπτυξης

Πριν προχωρήσουμε στην ανασύσταση και την ανάδειξη της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί η τοπική γαστρονομία ως παράγοντας που προωθεί και στηρίζει τη βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη.

Η αναγνώριση και ανάδειξη της γαστρονομικής ταυτότητας ως ένα στοιχείο που συμβάλλει στον εμπλουτισμό και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η πόλη στους επισκέπτες της, θα πρέπει να γίνει κοινό κτήμα όλων των εμπλεκόμενων με τον τουρισμό φορέων.

Για την ανάδειξη της γαστρονομίας ως σημαντικό συστατικό στοιχείο του τουριστικού προϊόντος της πόλης, απαιτείται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων με τον τουρισμό και τη γαστρονομία φορέων. Το Συμβούλιο Διατροφικής Πολιτικής του Δήμου Θεσσαλονίκης θα μπορούσε δυνητικά να εξελιχθεί στην κατάλληλη πλατφόρμα για τη δικτύωση και συνεργασία των παραπάνω φορέων.

Πρόταση πολιτικής 4β: Καταγραφή και αξιοποίηση της ιστορικής μνήμης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της τοπικής γαστρονομικής κουλτούρας των κατοίκων για την ενίσχυση της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης

Οι διάφοροι τρόποι διατροφής (foodways) ενός τόπου μπορούν να χρησιμεύσουν ως ισχυρό όχημα για τη μετάδοση βαθιά ριζωμένων νοημάτων που εκφράζουν και αντικατοπτρίζουν τη μοναδικότητά του τόπου αυτού. Με αυτό τον τρόπο, η τροφή συμβάλλει στη βιωματική και συναισθηματική συσχέτιση των ανθρώπων με την πόλη στην οποία ζουν ή επισκέπτονται. Για την ενίσχυση αυτής της σχέσης, θα πρέπει να καταγραφεί η πλούσια γαστρονομική κουλτούρα της πόλης, που έχει τις ρίζες της στο μακραίωνο παρελθόν της. Η συλλογή προφορικών και γραπτών πηγών σχετικά με τοπικές συνταγές, τα τοπικά προϊόντα, τα διατροφικά ήθη και έθιμα. με σκοπό την ανάδειξη της συμβολικής αξίας της τοπικής κουζίνας και της κοινωνικής και πολιτιστικής διάστασης της τροφής, είναι σημαντική για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού.

Εκτός από την καταγραφή της πλούσιας και μακράς γαστρονομικής κληρονομίας και γαστρονομικής κουλτούρας της πόλης που έχει τις ρίζες της στην πλούσια πολιτιστική παράδοση και το μακράιωνα παρελθόν της πόλη, θα πρέπει ταυτόχρονα να αξιοποιηθεί η γαστρονομική κουλτούρα που προέρχεται από τη σύγχρονη σύνθεση του πληθυσμού της που είναι πλούσια και πολυποικίλη.

Πρόταση πολιτικής 4γ: Συνεργασία με τη δημιουργική κοινότητα και τους φορείς design για το συμμετοχικό σχεδιασμό της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης

Για το σχεδιασμό της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης με συμμετοχικό τρόπο, απαιτείται η ενεργοποίηση της δημιουργικής κοινότητας της πόλης και η συνεργασία με τους φορείς που ασχολούνται με το design προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών.

Προκειμένου η παραπάνω συνεργασία να παράξει χειροπιαστά αποτελέσματα σε μια παγκοσμιοποιημένη και ανταγωνιστική τουριστική αγορά, οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να συνεργαστούν τόσο σε στρατηγικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο και να θέσουν συγκεκριμένους στόχους που παρακολουθούνται με συγκεκριμένους δείκτες αποτελεσμάτων.

Πρόταση πολιτικής 4δ: Αξιοποίηση των τοπικών φεστιβάλ γαστρονομίας και των διεθνών δικτύσεων και προώθηση της συμμετοχής σε διεθνείς εμπορικές / τουριστικές εκθέσεις, για την ενίσχυση και προβολή της γαστρονομικής ταυτότητας

Τα βασικά εργαλεία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την προώθηση και προβολή της γαστρονομικής ταυτότητας της πόλης τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, είναι τα τοπικά φεστιβάλ γαστρονομίας, οι ευρωπαϊκές (πχ Δίκτυο Eurocities) και διεθνείς (πχ Δίκτυο δημιουργικών πόλεων γαστρονομίας UNESCO) δικτυώσεις και οι διεθνείς εμπορικές και τουριστικές εκθέσεις.

Άξονας πολιτικής 5: Διαθεματικές (crosscutting) προτάσεις πολιτικής

Εκτός από τους παραπάνω θεματικούς άξονες, υπάρχουν και ορισμένες προτάσεις πολιτικής που χαρακτηρίζονται ως διαθεματικές διότι άπτονται παραπάνω του ενός θεματικού άξονα. Αυτές οι προτάσεις πολιτικής παρουσιάζονται παρακάτω και συναποτελούν τον άξονα πολιτικής με τις διαθεματικές προτάσεις πολιτικής.

Πρόταση πολιτικής 5α: Ανάδειξη των ζητημάτων που σχετίζονται με τη διατροφή και τα βιώσιμα και ανθεκτικά διατροφικά συστήματα σε τοπικό επίπεδο

Η ανάδειξη της έννοιας της βιώσιμης διατροφής και των βιώσιμων και ανθεκτικών διατροφικών συστημάτων, αποτελεί σημαντική παράμετρο της αστικής διατροφικής πολιτικής.

Η τριπλή διάσταση της βιωσιμότητας (περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική) των αστικών διατροφικών συστημάτων θα πρέπει να αναδειχθεί τόσο στο επίπεδο των πολιτών (όλων των ηλικιακών κατηγοριών), όσο και στο επίπεδο των τοπικών φορέων και των λοιπών εμπλεκόμενων στα διατροφικά ζητήματα μερών.

Η ανάδειξη τους μπορεί να γίνει μέσω των δημοτικών ιατρείων με εθελοντική ενασχόληση των τοπικών φορέων που θα είναι και υπεύθυνοι αυτών των δράσεων τόσο στα ιατρεία όσο και στη συγγραφή άρθρων σε ειδικό ιστότοπο του Συμβουλίου από το επίσημο ιστότοπο του Δήμου.

Πρόταση πολιτικής 5β: Διασύνδεση πρωτογενή τομέα (παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων) με τον τριτογενή τομέα (εστίαση, τουρισμός) παραγωγής

Η γόνιμη συνεργασία μεταξύ του πρωτογενή τομέα παραγωγής αγροδιατροφικών προϊόντων με τον τριτογενή τομέα και συγκεκριμένα τους τομείς του τουρισμού και της εστίασης, προβλέπεται ότι θα επιφέρει σημαντικές αμοιβαίες ωφέλειες στους τρεις παραγωγικούς κλάδους.

Η παροχή γευμάτων στον ξενοδοχειακό κλάδο και τον κλάδο της εστίασης που παρασκευάζονται με υλικά (αγροδιατροφικά προϊόντα) και παραδοσιακές συνταγές της ευρύτερης περιαστικής υπαίθρου, αναμένεται να συμβάλλει τόσο στη βιωσιμότητα των μικρών παραγωγών της περιαστικής υπαίθρου όσο και στη βελτίωση της ταξιδιωτικής και γαστρονομικής εμπειρίας των επισκεπτών της πόλης.

Πρόταση πολιτικής 5γ: Προώθηση των σχολικών λαχανόκηπων και των σχολικών φυτεμένων δωματίων

Η δημιουργία σχολικών λαχανόκηπων στις σχολικές αυλές και τα δώματα των σχολικών κτιρίων είναι μια δράση με σημαντική συμβολή στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας (μέσω της αύξησης του αστικού πρασίνου εντός του πυκνοδομημένου αστικού περιβάλλοντος) όσο και στο πεδίο της διατροφής και της αλλαγής των διατροφικών προτύπων στα παιδιά σχολικής ηλικίας.

Οι σχολικοί λαχανόκηποι και τα φυτεμένα σχολικά δώματα μπορούν να αποτελέσουν πεδία βιωματικής εκπαίδευσης και χώρους φιλοξενίας βιωματικών εργαστηρίων που θα εξοικειώσουν τους μαθητές και τις μαθήτριες αλλά και ευρύτερα τη σχολική κοινότητα, με την παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων για ιδιοκατανάλωση.

Τα μέλη του Συμβουλίου Διατροφικής Πολιτικής που συμμετείχαν στα συμμετοχικά εργαστήρια για την διαμόρφωση του κειμένου πολιτικής του Δήμου Θεσσαλονίκης:

Βουτσικάκη Όλγα (Δήμος Θεσσαλονίκης, Food Trails)
Γιασιδίου Βάσω (Mindful Eating Hellas, Open Farm)
Γιατσόγλου Ανδροκλής (Ένωση αγροτών βιοκαλλιεργειών βορείου Ελλάδας)
Γκαριγώνη Αναστασία (ΑΠΘ, Εργαστήριο Ιατρικής Φυσικής και Ψηφιακής Καινοτομίας)
Ζυγούρα Νανά (Σύμβουλος Μαρκετινγκ)
Ιωάννου Νίκος (Ένωση αγροτών βιοκαλλιεργειών Βορείου Ελλάδας)
Καλογιάννης Σταύρος (Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών Διατροφής & Διαιτολογίας, ΔΙΠΑΕ)
Καραδάκης Ανδρέας (Δήμος Θεσσαλονίκης, Resilient Thessaloniki, ΑΤΕΣΠΑΠ)
Κουκουμεριά Έλσα (Σωματείο Αρτοποιών Θεσσαλονίκης)
Κουμεντάκη Σύλβια (Chef Stories)
Κυριακίδης Νίκος (Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή)
Κωλέττα Χριστίνα (Δράση για την κουλιοκάκη)
Λάζαρος Παναγιωτίδης (ΜΑΘ ΑΕ ΑΟΤΑ, Δ/νων Σύμβουλος)
Λασκαρίδου Δέσποινα (Δήμος Θεσσαλονίκης, Γενική Διευθύντρια)
Μακρή Σμαράγδα (Μαρμίτα, Eatand&walk Marmita)
Μαντζιάρη Δέσποινα (ΑΠΘ, Εργαστήριο Ιατρικής Φυσικής και Ψηφιακής Καινοτομίας)
Μουρουγλάκης Αλέξανδρος (Παθολόγος, Παν.Σύλλογος Παχυσαρκίας Ιμερόεσα)
Μπουντιούκου Λία (Chef Stories)
Ναχμίας Φίλιππος (Incommon)
Παπαδόπουλος Θεόδωρος (Πρόεδρος Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης Α.Ε.)
Πασματζόγλου Αντώνης (Δήμος Θεσσαλονίκης, Food Trails)
Ρεμούνδος Παναγιώτης (ThessalonikiDesignWeek, Creativity Platform)
Σάκαλη Έλενα (Δήμος Θεσσαλονίκης, Δ/νση Διαχείρισης Πρασίνου & Περιβάλλοντος)
Σουσουρογιάννη Ζανέτ (Διατροφικές Ιδιαιτερότητες)
Σταμπουλίδης Αθανάσιος (Σύλλογος Δράση για την Κουλιοκάκη)
Συρανίδου Ελένη (Δήμος Θεσσαλονίκης, Δ/νση Διαχείρισης Πρασίνου & Περιβάλλοντος)
Τσακίριδου Ειρήνη (ΜΑΘ ΑΕ ΑΟΤΑ)
Τσιαμπάζη Ευαγγελία (Μέλος συλλόγου Δράση για την Κουλιοκάκη)
Τσιάχτρα Μαρία (Δήμος Θεσσαλονίκης, Δ/νση Κοινωνικής Πολιτικής)
Χατζηνάκος Γιώργος (ΚΑΛΛΙΣΤΩ – Mamagea)
Χατζηνάκος Περικλής (Mamagea)
Ψαρροπούλου Στέλλα (Δήμος Θεσσαλονίκης, Resilient Thessaloniki, ΑΤΕΣΠΑΠ)

Εργαστήρια Συμμετοχικού Σχεδιασμού Ιούνιος 2023 (Αρχείο, Food Trails Thessaloniki)